

A Bolgár Talajtani Társaság Nemzeti Konferenciája

Szófia, 1986. május 27—30.

A Bolgár Talajtani Társaság 1986. május 27—30. között Szófiában a Puskarov Intézetben rendezte meg IV. Nemzeti Konferenciáját. A rendezvény első két napján előadások hangzottak el, míg a harmadik és negyedik napon szakmai kirándulásra került sor.

A konferencia címe „Talajtani problémák az intenzív mezőgazdaságban” volt, és ennek megfelelően állították össze a programot is.

A rendezvényt május 27-én C. HINKOVSKI, a Mezőgazdasági Akadémia levelező tagja nyitotta meg, tolmácsolva az Akadémia, valamint a Mezőgazdasági Minisztérium üdvözlését és elismerését.

A Nemzetközi Talajtani Társaság főtítkárhelyettesének üdvözlő szavai után L. RAIKOV, a Bolgár Talajtani Társaság elnöke tartott bevezető előadást „Talajtani problémák a földek intenzív hasznosítása során” címmel. Az előadásban néhány általános elvi kérdést vázolt RAIKOV professzor, melyek világszerte felvetődnek a mezőgazdasági termelés fejlődése során, és melyek közvetlenül érintik a talajok termékenységét. Részletesen foglalkozott a talajok azon fizikai, kémiai és biológiai sajátágaival, melyek a termékenységet biztosítják, és melyekre az intenzív mezőgazdasági termelés különböző hatásokat gyakorol. Az ismertetett anyag természetszerűleg főleg Bulgária viszonyaira vonatkozott, egyrészt a bolgár mezőgazdaság kiemelkedő eredményeit mutatta be, másrészt azokat a talajtani problémákat, amelyekkel a termelés során találkozunk. Az előadó részletesen ismertette az erózióval, másodlagos szikesedéssel, kedvezőtlen fizikai sajátságokkal, tápanyagforgalommal és biológiai folyamatokkal kapcsolatos kérdéseket is. A számos tapasztalat bemutatása mellett javaslatokat és ajánlásokat is tett a talajok termékenységének megővésére és megőrzésére, valamint a káros folyamatok előrejelzésére és megakadályozására.

A bevezető előadás után hangzottak el a konferencián résztvevő külföldi delegációk — a szovjet, lengyel, csehszlovák, jugoszláv és magyar vendégek — üdvözlései.

A külföldi résztvevők közül L. SISOV, a Dokucsajev Talajtani Intézet (SZU) igazgatója, mint meghívott előadó beszélt a szovjet talajtan aktuális problémáiról. Előadásában igyekezett teljes képet adni azokról az elméleti és gyakorlati feladatokról, amelyeket a szovjet népgazdaság és tudomány a talajtani szakemberek elé állított. Részletezte a talajosztályozás problémáit és hangsúlyozta, hogy a gyakorlati feladatok mind időszerűbbé teszik a közérthető és használható egységes talajklasszifikációs rendszerek kidolgozását. Bírált mind a külföldi, mind pedig a Szovjetunióban használt osztályozási rendszerek hiányosságait, és kifejtette, hogy a KGST keretében egy korszerű talajosztályozási rendszert kell kidolgozni.

Az előadó ugyancsak foglalkozott a talajtanban egyre inkább elterjedő korszerű módszerekkel. Így beszélt a különböző távérzékelési módszerekről, az adatok matematikai feldolgozásának és hasznosításának lehetőségeiről, valamint a modern műszerek felhasználásának lehetőségeiről.

Mind SISOV professzor előadásában, mind pedig az üdvözlések során, de RAIKOV professzor bevezető tanulmányában is, említés történt az 1986 augusztusában megrendezésre kerülő XIII. Nemzetközi Talajtani Kongresszusról, és az arra való felkészülés fontosságáról.

A megnyitó ülést követően délután öt szekcióban folytatódott a konferencia munkája.

1. szekció: A talaj, mint természeti erőforrás

Ebben a szekcióban, melynek munkája május 28-án is egész nap folyt, több mint 40 előadás hangzott el. Az erőforráskutatás témakörön kívül a talajok osztályozásával, az egyes osztályozási rendszerek értékelésével és a diagnosztikai problémákkal foglalkoztak az előadók. A fentiekén túlmenően számos talajföldrajzi és talajtérképezési kérdés is szerepelt a programban. Természetszerűleg az anyagok túlnyomó része Bulgáriára vonatkozott, azonban több mint 10 dolgozatban ismertették egyéb országok, különösen a fejlődő országok, talajtani problémáit is. A téma jellegénél fogva számos olyan előadás is volt, amely általános jellegű, és nincs szorosan helyhez kötve a mondanivalója. Ilyen volt például az az előadás, amely a talajosztályozás numerikus módszereinek elvi jelentőségéről szólt.

A programban helyet kaptak a sajátos geokémiai, vagy tájökológiai kérdéseket tárgyaló előadások is. Így például többen beszéltek a vasvegyületek geokémiájáról a talajban, és számos előadó, közöttük K. JANAKIEV, a táj talajtanilag jelentős ökológiai kérdéseit elemezte. Ugyancsak hasonló jellegűek voltak az agroökológiai viszonyokkal foglalkozó előadások, például M. JOLEVSZKI és munkatársainak dolgozata, Bulgária agroökológiai tájbeosztásáról.

2. szekció: Talajkémia és agrokémia

A 2. szekcióban, mely ugyancsak a konferencia üléseinek mindkét napján tevékenykedett, közel 45 előadást tartottak. A legváltozatosabb témák kerültek a szekció programjába, a talaj fizikai kémiájától a műtrágyák alkalmazásáig. Természetszerűleg ezek közül számbelileg a műtrágyázással foglalkozó előadások voltak túlsúlyban. Sok előadó fejtegette a szerves trágyák és N-műtrágyák alkalmazásának kérdéseit, beleértve az alkalmazás technológiáját, a műtrágyák érvényesülését, valamint a talaj különböző nitrogénformáinak meghatározási módszereit is. A talajvizsgálatok mellett a dolgozatok a növények fejlődésének vizsgálatát, valamint kémiai elemzését is taglalták. A foszfor- és káliumműtrágyázás kérdéseivel többen foglalkoztak, és főleg a szabadföldi kísérletek eredményeit mutatták be.

Az előadások másik csoportját a talaj kolloidjainak vizsgálatával, valamint a szikesek meliorációjával kapcsolatos dolgozatok képezték. Ezek között külön említést érdemelnek J. KAVARDZSIJEV és munkatársainak a szikesedéssel kapcsolatos dolgozatai. A savanyú talajokkal, valamint a műtrágyázásnak és a savas esőknek a talaj kémhatására gyakorolt befolyásával is foglalkoztak előadások. Hasonlóan sok más országhoz, e jelenségek Bulgáriában is felismerhetők, és egyes körzetekben komoly problémát jelentenek.

A nehézfémekkel, ezek káros hatásaival és meghatározási módszereikkel foglalkozó dolgozatok szintén ebben a szekcióban kerültek napirendre. Miután Bulgária talajainak jelentős hányadát képezik a nehéz mechanikai összetételű talajok, ezek agyagképződési és dinamikai folyamatai ugyancsak szerepeltek a szekció programjában.

3. szekció: Talajmikrobiológia

A szekció, melyen közel 25 előadás hangzott el, a konferencia mindkét napján ülésezett. Igen széles tematikájában főleg a nitrogénforgalom biológiai kérdéseit ismertető előadások szerepeltek, e mellett azonban más növényi tápanyagok, különösen a foszfor és kálium, mikrobiológiai kérdéseire is kitértek. A szódás szikes talajokban lejátszódó szulfát-redukciós folyamatok mikrobiológiájával kapcsolatban is tartottak előadást. Többen beszéltek a károsodott területek, így például az erodált talajokon megfigyelhető folyamatok mikrobiológiai vonatkozásairól. A talajok rekultivációjának mikrobiológiai kérdéseiről is ebben a szekcióban beszéltek.

4. szekció: *Erózió és talajvédelem*

A konferencia első napjának délutánján tartották a szekció 10 előadását. Ezek részben az erózió általános kérdéseivel, de többségükben egyes bolgár talajok és tájak konkrét eróziós és talajvédelmi problémáival foglalkoztak. Szerepeltek a tanulmányozott talajok között karbonátos csernozjomok, továbbá különböző podzolosodott hegyi talajok. Felvetődött azonban az is, hogy az erózió csekélyebb lejtés viszonyok között is előfordulhat, így szóba jött a bulgáriai szikes talajok padkásodása is, mely nagyon hasonló a hazánkban ismert jelenséghez.

5. szekció: *Talajfizika*

A konferencia második napjának délelőttjén folyt e szekció munkája. A közel húsz előadás felölelte a talajfizika számos kérdését, az erózióval kapcsolatos problémák kivételével, melyeket az előzőekben ismertetett szekcióban tárgyaltak.

Az egyik legnagyobb érdeklődést kiváltó dolgozatban R. DILKOVA és munkatársai a talajok fizikai és kémiai sajátságainak az intenzív műtrágyázás hatására történő változásait ismertették, természetesen főleg Bulgária viszonyai között. Számos előadó foglalkozott a talajművelésnek a talaj szerkezetére és egyéb fizikai sajátságaira gyakorolt hatásával. A dolgozatok másik csoportja a talaj vízgazdálkodásának témáját tűzte ki kísérletei céljául, de számos előadás elemezte a talajok hőgazdálkodásának és gázfázisának egyes kérdéseit is. Olyan témákról is beszámoltak, mint a talajok plaszticitásának és egyéb kevésbé tanulmányozott fizikai sajátságainak vizsgálata.

Miután a konferencia rendezői által kiválasztott szekciók nem ölelték fel a talajtan területét, a talajminerológiával kapcsolatos előadások egy része a talajkémiahoz, más része a talajfizikához került.

A konferencia két napján a zsúfolt program miatt az elhangzott előadások megfelelő vitájára csak részben kerülhetett sor. Meg kell azonban állapítanom, hogy igen gazdag anyagot mutattak be, ami egyezett a rendezők törekvésével, részben azért, mert a konferencia egyben a bolgár talajtan 75 éves évfordulójáról is megemlékezett. Ennek kapcsán a kirándulás során a résztvevők megtekintették N. PUSKAROVNAK, a bolgár talajtan megteremtőjének múzeumát, átalakított lakóházát.

A konferenciához csatlakozott a kétnapos szakmai kirándulás, Szófia—Szredlogórie—Sztara Zagora—Szimeonovgrad—Csirpan—Belozem—Szófia útvonalon.

A kirándulás első napján Jelinpelinben egy komplex kísérleti állomást tekintettek meg a résztvevők, ahol korszerű drenázst mutattak be. A talajok között uralkodó szerepe van a szmolnyica típusnak, melynek kialakulásáról, kémijáról és fizikai-kémijáról élénk vita alakult ki a jelenlévők között.

A Bolgár Középhegységben, ahol jelentős iparosítás folyik, a környezet szennyezése, különösen nehézfémekkel, egyre növekvő tendenciát mutat. Egy rézvegyületek által károsított területet mutattak be, továbbá azokat a módszereket, melyek segítségével a rekultiváció folyik. Ugyancsak bemutatásra kerültek a külszíni fejtés által károsított talajok, amelyek kiterjedése jelentős, és amelyek rekultivációjára ugyancsak megfelelő módszereket dolgoztak ki.

A talajszelvények között fahéj színű és barna erdőtalajok is szerepeltek, melyek genetikájáról ugyancsak vita folyt, különösen a külföldi vendégek részéről.

A kirándulás második napjának legjelentősebb eseménye a Plovdiv melletti Belozem szikjavítási kísérleti telepen tett látogatás volt. Mint ismeretes, Bulgáriában a Marica folyó völgyében fordulnak elő legnagyobb kiterjedésben a szódás-szikes talajok, és a kísérleti állomás ezen a jellemző területen létesült több mint 20 évvel ezelőtt. A résztvevőknek módjuk volt megtekinteni az azóta felépült korszerű épületeket és laboratóriumokat, valamint a szódás-szikesek javításának olyan eredményeit, melyek méltán veszik fel a versenyt a világ bármely más

részen végzett hasonló munkákkal. A javítás módszere a savanyú kémhatású javító anyagok és drenázs együttes alkalmazása, melyek hatására a talajok kémhatása csökken, fizikai és kémiai sajátságai oly mértékben megjavulnak, hogy intenzív növénytermesztés válik lehetővé.

A Bolgár Talajtani Társaság IV. Nemzeti Konferenciája jól bizonyította a bolgár talajtan eredményeit, és azt a jelentős munkát, amelyet e Társaság a különböző intézményekben dolgozó bolgár talajtani szakemberek szervezésében, tudományos koordinálásában, valamint a nemzetközi kapcsolatok ápolásában végez. A szervezők nagy gondot fordítottak arra, hogy mind a Társaság tagsága, mind a külföldi résztvevők ne csak korszerű és értékes tudományos eredményeket ismerjenek meg, hanem lássák az ország és mezőgazdaságának fejlődését, és az elért gazdasági és kulturális eredményeket is. A gondos munkával, jó szervezéssel és szívélyes vendéglátással ezt a célt teljes mértékben el is érték.

SZABOLCS ISTVÁN

MTA Talajtani és Agrokémiai
Kutató Intézete, Budapest

Érkezett: 1986. június 11.